

BUITEN

15^E JAARGANG N^O. 51.

ZATERDAG 17 DECEMBER 1921.

Foto C. Steenbergh.

INRIJHEK VAN DE VOORMALIGE RIDDERHOFSTAD HOLY
TE VLAARDINGER-AMBACHT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

GRILLIGE SCHADUWEN (5), DOOR ALIE SMEDING	BLZ. 602
EEN VERDWIJNEND AMBACHT	603
EEN UITHOEK VAN TWENTE (SLOT), DOOR W., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 604—607
HUIS EN TUIN, DOOR HENRI POLAK	BLZ. 605
DE RIDDERHOFSTAD HOLY TE VLAARDINGER-AMBACHT, DOOR M. C. SIGAL JR., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 601, 607
DE ESKIMO'S, DOOR H., GEÏLLUSTREERD	608—611
DE SCHREIERSTOREN EN ZIJN LEGENDE, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 610
LEVEN EN STRIJD IN DE WILDE NATUUR (II), DOOR F. ST. MARS, GEAUTORISEERDE VERTALING VAN S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG	611
EEN MOOIE ANGORA-KAT, ILLUSTRATIE	612

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

GRILLIGE SCHADUWEN.

5) ENKHUIZER VERTELSLS

door ALIE SMEDING.

EN Violen-Merijke neep 'r handen te zamen en ze vroeg, wát 'r toch met 'm gebeurd was, en of ie soms ook 'n ijselukke nacht-merrie gehad had... „Je ben in één nacht grijs geworden”, zei ze. En — en Merijke uit die roode molen keek ontzet, als 'r dochters, want Elikster's oogen werden groot in z'n wit en wanhopig gezicht en z'n stem krijschte rauw: „'t Is, omdat 'k niét alleen ben, omdat — ik — niet — alleen — ben...! Zie jèlie dan m'n metgezel niet? Hij staat naast me, hij fluistert me ijselukke dingen toe, ijselukke dingen...” — En Merijke keek 'r dochters aan, en Japik kwam binnen, en ze zeien óók hèm wat Ekspeller gezegd had en ze zagen de geest niet, en ze dachten, ze dachten... hij is nóg dronken, óf hij is krankzinnig geworden, kránkzinnig... En ze drongen 'r op aan, dat ie toch kalm zou wezen, en z'n hoofd in koud water zou dompelen, en ze drongen 'r op aan dat ie mee-eten zou van 't morgen-brood. En — als ie d'r dan eindelijk toe overging en mee aanschoof, en z'n oogen wou sluiten en 't teeken des kruises zou maken, tóen werden z'n handen vastgehouden en de woorden stierven op z'n lippen: hij kon God's naam niet meer zeggen, en ook niet meer den naam van de Moeder God's, en ie gaf 'n vreeselukke schreeuw, de schreeuw van 'n mensch die weet dat ie voor eeuwig verloren is, en ie rende blootshoofds weg, 't huis uit, de straat op. En — en naast 'm liep de metgezel, die lachte... lachte, die fluisterde... En de menschen bleven staan op 't pad, en de menschen keken, kéken... en ze zagen Pein-Ekspeller-álléén, en zeien: Pein Ekspeller is gek geworden, plotseling gek geworden... En — en weer anderen zeien: Dát is Flesschie Elikster toch niet, 't is z'n Vader.

't Klokkeloodje kijkt 'n poos strak voor zich uit, en ie haalt 'n paar keer diep adem, eer ie verder vertelt...

— Dié dag... Ekspeller schaamde zich toch, bij de spot van de menschen, scháámde zich toch bij 't verblufte gekijk, en ie liep kalmer, ie beet de tanden op-een en die 'm ondervroegen, ie gaf geen weerwoord, géén enkel...Maar — maar

z'n oogen bléven wánhopig en wijd en — en doelloos zwierf ie... In den avond kéerde ie naar z'n huis en ie viel als 'n hongerig dier op de spijs aan. De Pastoor kwam 'r, dié sprak 'm toe, en Elikster keek de kamers door, en — ie zag naakte mannen en naakte vrouwen, en — afzichtelukke zonden zag ie. En de metgezel lachte, lachte aan z'n oor, en ie fluisterde... flúisterde... En Elikster keek verwilderd rond, en ie keek uit gespalkte oogen naar den geestelukke. „Ga maar weg, man,” zei ie: „ga maar weg, ik ben tòch 'n verloren ziel, ik — ben — 'n — verlóren — ziel...” En ie kromp ineen, ie rukte zich de haren uit en ie wong z'n lichaam, ie kronkelde zich als 'n worm Violen-Merijke weende en bad, en Japik bad mee en de dochters, maar 'r kwam géén verlossing...

't Klokkeloodje tuurt lang en bedrukt naar 'n scheepje dat sluik en spits, treuzelig, aan den donkeren einder opduikt. Z'n oogen hebben nog de angst-frons en z'n handen nóg de knokige greep om den knoestigen steunstok — Ja ja en toen, de kermis was voorbij, 't circus werd afgebroken en de circusluiden togen naar 'n volgende plaats, de donkere slang-vlugge man, niemand zag 'm meer, niémand.

En Pein Ekspeller werd ál-doezeliger en doffer, ie keek verzonken, en die 'm ondervroeg kreeg vreemde antwoorden soms. 'n Ieder zei dan ook: ie is gek, Flesschie Elikster is gek. En — en lange tijd bleef 't zoo, lange, lange tijd. En Japik en Merijke trokken met 'm naar ver-afgelegen mirakel-oorden, óók naar allerlei vreemde geneesheeren, en bezweerders, en lapzalvers en — 'r kwam géén verlossing, en de booze metgezel lachte, lachte... En — en toén is 't gebeurd op 'n keer, dat 'r 'n roep van wonderdadigheid ging, over 'n jong priester, 'n priester uit een van die dorpen achter de Stad. En Marijke vermurwde 't halstarrig verzet van 'r jongen, met tranen en smeekingen, en ie ging.. En onderweg lachte de kwade metgezel: 't zal toch tevergeefs zijn tòch te vergeefs... En weer wat later zei ie: „Je zal ook te laat komen, 'n uur te laat, de priester is bij 'n uitvaart.” Maar Elikster dacht: ik zal 'r heengaan, ik ga toch... En de metgezel ried z'n overpeinzing en de metgezel be-lachte 'm en ie plaagde 'm deerluk, en vreeselukke dingen zei 'm de metgezel: ik heb geen macht om je dood te maken, zei ie, maar — ik heb macht om je gek te maken, já, já, zéker... om je gek te maken, en ik zal 't doen ook, nóu ben je 't al half, ja-já zeker al half, en ik — ik zal je — tot minder dan 'n dier maken, ik zal je de vertwijfeling injagen en den dood. En dié priester met z'n witte kazuifel, die jaagt mij niét van je ” En Elikster, ie kromp tezamen van smart en van angst en weedom, en — ie liep toch maar voort, en ie dacht: 'k heb 't m'n Moeder beloofd... En — en ie kwam aan 't dorp, en ie kwam aan de pastorie, en ie belde 'r aan, de meid deed open, en ie vroeg — of ie den Pastoor ook te spreken kon krijgen, maar de meid zei: Pastoor was — net 'n uur geleden uitgegaan, ie was bij 'n uitvaart... Elikster knikte: Ja, já, dat wist ie ook wel, zei ie — en de meid keek uitermate verbaasd — „Ja, ja, ie wist 't ook wel, en ie zou dan maar — wachten.” En — en zóo déed ie dan ook, ie wachtte wáchtte... en de metgezel plaagde 'm, meer dan immer plaagde ie 'm. En ook eindeluk, toen de lijkdienst voorbij was, 't was júist drie uur in den middag — de Vesper-klok luidde.. En Ekspeller... aldoor wachtte ie maar, wáchtte ie maar... en ie beet z'n tanden op-een, en ie dacht: ik ga toch niet weg, ik ga niét weg... En — en nooit, nóóit was de vernielende woede van den metgezel zóó gróót. Elikster liep doodsbleek en bevend, en als 'n man die 'n uiterste foltering verdraagt. En toen de dienst dan geëindigd was, als 'n hongerige dief kwam ie de kerk insluipen en al-hijgende vroeg ie naar den priester. En toen ie dan tot 'm geleid was... ie biechtte 'm álles, schreiende biechtte ie, en z'n gezicht was wit en ingevallen als dat van 'n stervende... — En de stem van den jongen priester werd mild en milder, en z'n reine oogen werden vochtig van deernis, ie aanschouwde 't hartstochteluk berouw van den vernielden mensch en z'n vervaarlukke gefolterdheid, en als ie 'm absolutie schonken had, leidde ie Ekspeller tot 't groote zilveren crucifix, en ie zei: kniel nu — en bidt 'n Onze-Vader. En Elikster knielde en ie wou... wóu bidden en ie kon 't niet, kón 't niét... En de priester zàg groote druppelen zweet op 't voorhoofd van den bezetene komen en ie zàg hoe de man zich ie zàg... zàg dat-ie niet bij machte was één woord van 't Onze-Vader te zeggen... En de priester... ie was nog in smartelijk schreienden man om de schouërs, en ie lei 'm de

handen zegenend op 't hoofd en ie zei : „Bid nu... bid...” En Ekspeller hief z'n oog en naar 't crucifix en — ie bad, ie bad, ie bād, en in 'n zalige verlustiging zei ie aldoor maar weer en al-schreiende den naam van den Verlosser en den naam van de Moeder Gods. Ja, ja — en Jan van Japik Berghout wás bevrijd, en achter ze, achter hem en den priester, ging 'n deur open en toe, 'r ging iemand heen...

En de priester — ie zag zoo wit als z'n biechteling, en ook voor ie Ekspeller van zich liet gaan, zegende ie 'm tot drié malen toe. En — Ekspeller is gezond thuis gekomen, en Marijke en Japik lieten veertig gewijde kaarsen branden voor den Bevrijder en z'n Moeder, ook gaven ze 'n mild geschenk aan de Kerk en de armen. En Ekspeller, ja, já, ie was 'n stil en ernstig en ingetogen, ordenteluk christen geworden, já, já, en dát was de geschiedenis...

't Klokkelodje schraapt zich de keel en ie kijkt schichtig links en rechts, moeizaam richt ie zich op en stuntelig loopt ie, en traag-maar vordert ie... „De Booze heeft maar 'n groote macht...”, beverig prevelt de oude 't. en onder den angst-frons turen z'n doffe oog en speurend 't pad af. „'n Gróó-te macht...”

Met een als ie 't nog 's herhaalt en plots... plòts — 't knalt, 't sist en kraakt en knettert in de hooge donkere lucht. We kijken verschrikt op en glimlachen, nu weten we 't weer allebei, hee... , oh ja — já 't vuúrwerk! 't Is feest, hee, 't is féést! Kijk nu, kijk hoe mooi dát is, hoe mooi, over die hellende gevels en verweerde gebouwen, de bommen en vuurpijlen, de magnesium tourbiljons, de gróene en góuën en róóde lichtkogels, de slangen...

't Klokkelodje wijst en wijst en ie glimlacht welgevallig. De menschen juichen, en de stemmen schetteren, 'r vallen sintels uit de lucht en de kaarse-lichten walmen...

Kom nu, kòm, 't is feest!

V. 'T BOOZE OOG.

De milde Heilige gaat door de witte straat, de vriend der onschuldigen, de barmhartige helper der armen : de man die die den rijke indachtig maakt...! De besjes komen over hun onderdeuren leunen, de armen kijken bloo en glimlachen schroomvallig, en de kinderen juichen, ze júichen en loopen ópgetogen mee in den stoet. De goede Sint heeft 'n waardige houding en de lange grijze baard omvlagt 'm zilvrig 't plechtige gelaat. Hij draagt 'n mantel van Neurenberger-rood — die flabbert in den wind — en 'n staf en 'n mijter van flonkerend goud. Rustig en fier berijdt hij 't witte paard, statig als 'n hêld! Maar — als 'k me buig naar 't kozijn-spiegeltje, zie 'k dat 't alles verandert : De heilige man wiegelt 'n lustig dansje op z'n plots dwaas-hinkend paard, en de zwarte knecht danst mee, achter hen aan dansen de kinderen óók èn — de dikke baker, de slúike aanspreker, de nijdige idioot en de déftige pólietman! — 't Wiebelend „spionnetje” wipt rameligen aan de pokkerige raamlijst en de ruige rulle sneeuwpluizen stoken 'r 'n nauw-sluitende neepjesmuts om, 't is of 't ronde spiegeltje in de knierige wind-gilletjes schater-schokt van jool...

Nu komen 'r langs Lijzabeth's groene ruitjes-raam drie ouë simpele boerinnetjes wandelen. Ik zag ze zoo even, eerbiedig en schroomvallig, zedig en — zorgelijk, op de blauw-arduinen stoep van den geestelijke. Mogelijk hebben ze thans hun zonden beleden en loopen nú, van de boetvaardige nabetrachting, zoo devoot en bleekjes in hun witte hulletjes zoo ingetogen en ascetisch in hun zwarte schouër-mantels. Langzaam treden ze 't breede vensterken voorbij, eerbaar en stijfjes, óók alsof ze al stillekens de beloofde rozenhoedjes aan 't afprevelen zijn, maar — dan plots, plòts beginnen óók zij in 'n wereldlijken jool — 'n dansje! Nu 'k me buig en hen na zie in 't spionnetje, zijn 't drie zwarte tengere pierrettes, arm-in-arm, op 'n hêl-wit tooneel, in 'n ietwat boerschen en strammigen huppeldans. — Als 'n bruin klokke-beeldje, in z'n nieuw pilo-pak, dans „de hokkebaas”, achter ze aan, en als 'n wat verformfaaide hemelsblauwe bazuin-blazer hotst 'r de groenteboer naast 'm. 'n Zotte wereld is 't 'r in 't wiebelend spionnetje : ook achter 't kleine snoepwinkeltjesraam lijkt wel alles aan den dans! Naast de witte pierrots, de verhavende bedelaars en de rood-neuzige clowns, walsen veel-kleurige baby's, keeshondjes, déftige brúine mannetjes en àntiek-ránke vrouwtjes. — Op de suiker-goed-mannetjes schommelt 'n groote vijf en op de suiker-goed-vrouwtjes, 'n groote drié Zéker huist 'r in dat óubollige snoepzaakje 'n oudbakken filosoof!

Langs de dof-roode huisjes-met-de-donzige-sneeuw-biezen, gaan nu jachtig trippelend, de arme oude vrouwtjes,

met hun bliken trommels : ze venten speculaas en taai-taaien vrijers en vrijsters, ze loopen stúntelig op d'r ouë muilen, kleumig in d'r dunne doeken, en in 't spionnetje zie ik ze in 'n zotten dans...

'n Beweging van Lijzabeth trekt m'n aandacht in 't kamertje terug, 't oud vrouwtje heeft zich dieper over 'r ouën lappen-mand gebogen, naarstiglijk zoekt ze 'r in de bonte ouë kleurtjes : paars met gele hartjes, groen met zwarte klavertjes-vier, indigo-blauw, rood met witte halve-maantjes, en zwart, véél zwart, onder-in, bij effen wit en wit met hemelsblauwe nopjes... Lijzabeth's lappen-mand is — 'r levensboek : zwart van 'n trouwjapon, bonte kleurtjes van kinderjurken, en krip, véél krip — onder in. 't Wijfje wroet de lappen-knoedeltjes al driftiger om-en-om en ze vindt niét wat ze zoekt! Ze kijkt over 'r schildpad-omrande bril en glimlacht uit vochtige oog en naar me. We hebben dezelfde gedachte, Lijzabeth en ik, en we — spreken daar niét over. Als ze dan nú, schielijk begint te praten, merk 'k wel dat 'r stem schor geworden is en dof. Ze heeft 't over 't onderwerp, dat we loslieten zoo-even, toen de heilige kwam. Ja, já, en dat was maar zóó, in den tegenwoordigen tijd : wat in 't verleden gebeurd was, had geen waarde meer, hee...? Dan werd 'r maar gezegd : Oh, vroeger...! — Já-já-já... en alleen dát wat gister gebeurde of nõg beter vandaag, of — of dát wat mogelijk morgen gebeuren kòn... dát — dát was dan juist wat je hebben moest. — Lijzabeth heeft 'n krachtig-afwijzend gebaar. — „Dat van ouë Sientje,” protesteer 'k. „'t Geloof iedereen toch, en 't is ook 'n erg bijzonder mensch.” — „Och, dát,” de ouë vrouw geeft 'n nijdige prik met 'r naald in 'n rolletje zwart. „Als je dan ook dát niet eens geloofde! — En Sien? Maar — die was dan toch immers lang de eenigste niet? Had zij 'r zelf niet onder 'r kennissen, ónder de menschen waar ze nauw mee verkeerde, waar ze door banden-van-'t-bloed mee verbonden was? W-ja, w-jà, méér dan één die dat had, die booze gave van vóóruit-zien, van kwáád-zien.” — Lijzabeth's witte kopje verstrakt, en ze vertelt prevlend en met verre en starre oog en — „Wel-ja, wel-jà, Sieuwert van de Lijs-ponder was 'r zóó een, 'n zoon van Margriet Witte, 'n volle achter-neef van 'r man... Tja-a, dát was zóó, dát kwam in z'n prille jonkheid, op 'n gegeven oogenblik. Z'n Moeder merkte 't tenminste nooit dat ie 't ook al éerder had, en 't scheen... 't scheen dat 't kwam na 'n lange vreemde ziekte. Die éérste keer, 't was 'n mooie zomeravond, ze zaten buiten op de stoepebanken, de ménschen-uit-de-buurt : Margriet en 'r man, en Roemer Trip en de bleeke Mij-je, Joris uit 't Slaaphuis en de dikke Nies. De kinderen speelden op de hooge stoep van 't déftige huis, waar „de Hamburger”, woonde... já-a de-man-die-'r-huisde, 'n rijke zonderling was 't, geheimzinnig en sluw en vreemd, en ie had schrille oog en zacht en goed was ie voor kinderen, maar tegen de menschen-uit-de-sstraat zei ie nóoit 'n woord..... — Ja, nou, enne — en de burenen hielden dan toen d'r gewone avondpraatje, en de kleine-jongen, Sieuwert, was vrooluk met de andere kinderen aan 't stoeien, aan 't spelletjes-doen. Toen — 't werd later, de een-na-de-ander gingen de speelkameraden naar huis en hij bleef alleen. Tjá, de kleine-jongen, 'n peinzerig kind was-t-ie, toen ook, ie zat nog 'n poos in z'n eentje op de bovenste treë van 't bordes, ie keek naar de sterren en naar de schaduwen en naar de groote geheimzinnige boomen... En ie merkte 't niet eens, dat ten slotte de burenen ook in d'r woning gingen en z'n Vader en z'n Moeder, en zóó bleef ie dan 'n oogenblik, alleen en vergeten, in de nachtelijke straat : de deuren gingen toe, en de ramen werden donker en — wie zal zeggen, wát wonderbare droom of gedachte of... of macht, 't kind daar gevangen hield? — Ineens, waar ie zat, ging de deur open en de vreemde Hamburger kwam naar buiten, ie droeg 'n steen-rood kleed met bonte bloemen en ie had 'n gordel-met-kwasten om z'n middel, ook had ie 'n zwart calotje op. De man bracht 'n kleine ladder naar buiten en ie zette die tegen den muur, ie klom tot aan een van de rijke smeed-ijzeren luifel-stutsels en voelde of dié wel stevig genoeg in den muursteen bevestigd was.

(Wordt vervolgt).

Een verdwijnend ambacht.

In het artikel onder bovenstaand opschrift, opgenomen in het nummer van 26 November j.l. werd Staphorst's stoelendraaier „Albert de Weert” genoemd. Naar men ons uit Staphorst schrijft, heet hij in werkelijkheid : Egbert de Weerd.

Foto C. Steenberghe.

BOSCH EN HEI EN AKKERLANDEN.

EEN UITHOEK VAN TWENTE.

(Slot).

HET is alweer een paar jaar geleden, maar ik zal den Paaschzondag niet vergeten daar in Ootmarsum. 't Was een zonnige morgen en wij zochten onze stichting in het bosch, waar de zon zoo mooi door de boomen speelde, mooier dan zij doen zou op witte kerkmuren langs verschoten groene gordijnen; het ruischen van den wind over de akkers klonk zuiverder dan orgelspel en de vogels zongen mooier dan de ootmoedige Ootmarsumsche gemeente naar ik vermoedde. Wij gingen de heuvels over, de heide langs, de bosschen in. Een lentelichte voorjaarsdag en de mooie natuur op haar paaschbest. Bij de schaapskooien huppelden de lammetjes met malle sprongetjes, — de hoenders op de hofsteden tripten pronkerig rond op 't keurig aangeharkte erf, — een late kerkganger knikte ons toe met vriendelijken groet. Beneden lag het stadje met de roode daken en boomplekken, vol innige genoegzaamheid te zonnen. De klokken gingen luiden. Heel fijntjes en melodieus kwamen de klanken overgewaaid. — En steeds die opwekkende boschgeuren, telkens een vergezicht over golvende akkers, frisch van den dauw. Een molen, een spitsje aan den horizon, hier en daar een rood dak, maar verder niets dan het lachende land en de lucht en de zon. Een dag om van pure tevredenheid te loopen fluiten — zoo blij was alles en zoo mooi!

Bij den ouden watermolen aan de Hazelbekke was 't zoo romantisch, dat het Walter Scott in vervoering zou brengen, en de eikenreuzen in het roggeland, de boschweg bij de beek, 't was mooier dan Ruysdael 't ooit heeft weergegeven. Telkens werd ik weer aan dezen Hollandschen grootmeester herinnerd en bij den watermolen en in het eikenbosch, want als er één was, die de schoonheid daarvan voelde en kon uiten, dan was het Ruysdael wel. En uit het bosch op de open heide was 't weer anders, maar ook mooi; het wijde vergezicht op 't graafschap Bentheim, het kantige kasteel dat blauwde op den heuvelkam in het wazige verschiep. Wij dwaalden langs de slingerende heidewegen, verdwaalden in het uitgestrekte dennenbosch, werden den weg gewezen bij een eenzaam boerenhuis, vonden de sprengen en den karpervijver, verloren weer het spoor, om eensklaps op den naasten weg toch uit te komen en onverwacht Ootmarsum weer terug te vinden tusschen de heuvelen verstoppt.

Dien middag bleven wij in de omgeving —, bekeken het stadje van den anderen kant vanaf den hoogen Kuiperberg en zagen halverwege op de Paaschweide den hoogen brandstapel, die 's avonds zou geofferd worden. Maar eerst verwachtten wij dat ander overoud gebruik te zien, dat hier nog steeds, en hier alleen, in eere wordt gehouden: het „vleugelen” of „vlögelen”. Het moet nog uit de middel-

eeuwen stammen. Op Paaschdag zouden de kloosterlingen van een naburig convent hand aan hand de stad zijn binnetrokken onder het zingen van geestelijke liederen en als herinnering daaraan trekken nog telkenjare de bewoners van het oude stadje zoo van de Paaschwei door de straten naar de Markt. Om vier uur 's middags zou dat wezen, maar wij waren al zeker driemaal den buitenwal omgewandeld en 't was stellig bij half vijf, toen wij het gezang de stad hoorden naderen, en voor de deur van ons hotel vatten wij post om daar de stoet te zien voorbijtrekken. Er waren er meer uit de omliggende plaatsen gekomen om het „vleugelen” te zien, ook oud-Ootmarsummers van verweg, die het weer wilden meemaken, het overoud gebruik.

Daar kwamen zij aan, den hoek bij het raadhuis om, de Marktstraat af naar beneden; heel langzaam, haast plechtstatig; allen achter elkaar, zoodat ik eerst niet zag dat zij elkander bij de hand hielden. Voorop de beste zanger die alle twintig coupletten uit het hoofd kende. Hij hield zijn eene hand achter den rug en de volgende hield die vast — zoo gingen zij vlak achter elkaar, wel honderd of meer, meest jonge mannen, en jongens en meisjes, veel kinderen er achter aan. Een oud-Ootmarsummer, een deftig en bekend industrieel, vertelde mij dat 't veel verminderd was sinds hij het in zijn jeugd had meegedaan, toen trokken ook de ouderen mee en ook de meergegoeden — was het meer algemeen. Maar toch ook deze kleinere stoet had nog iets indrukwekkends zoo langzaam als zij langs trokken, zoo ernstig als zij zongen de sleepende gedragen melodie: „Halleluja, den blijden Toon, word nu gezongen, zoet en schoon” en dan tot slot telkens en telkens weer het Halle-lu-ja, Halle-lu-ja, lang uitgehaald om wat vlugger het nieuwe couplet weer in te zetten. 1) Waren de twintig coupletten gezongen dan begon men weer opnieuw totdat de voorgeschreven weg door de voornaamste straten was afgelegd en het halleluja als een deun in ons hoofd bleef nadeinen tot vervelens toe, nog dagen en dagen lang. En als ik zag hoe de verschillende deelnemers elkander het lied op den rug gespeld hadden, omdat ze — laat ons zeggen — de volgorde der coupletten moeilijk konden onthouden, dan was er toch ook iets humoristisch in deze vertooning, en grappig was het te zien hoe zij sommige huizen met twee ingangen achter elkaar doortrokken, maar het allervermakelijkste was het gezicht vanaf ons hotel, waar juist zoo'n hoekhuis tegenover was, waar je de menschen niet in zag gaan maar ze alleen

1) Den tweeden Paaschdag wordt er weer gevleugeld, maar dan komt het volk van Oldenzaal en Almelo erbij en wordt het altijd een dolle dronkenmansboel.

bosch en in de laan ontwikkelen zich de stammen sterk. Doch de kruinen worden misvormd. Natuurlijk bemerkt men dit niet, omdat daar de kruinen van vele boomen met elkander een geheel vormen. Maar komt door de eene of andere oorzaak zulk een boom alleen te staan, dan is het een droevig gezicht; het is dan eigenlijk geen boom, die men ziet, doch een hoogen stam met een magere kruin van onsamenhangende takken en groote kale plekken er tusschen. Alleen met en bij elkander zijn boomen in woud en allee schoon. Doch de alleen-staande, vrijelijk uitgegroeide boom, heeft eene individueele schoonheid. Een oud-Hollandsch landhuis, tegen een achtergrond van opgaand groen geboomte, geflankeerd door twee veraarlijke bruine beuken — het is van een onvergelyke schoonheid, niet het minst door de werking der beide penanten.

Nu zal men voor de gewone villa, met haar tuin van gewoonlijk bescheiden front-breedte, maar zelden twee zulke boomen kunnen plaatsen, zonder den bewoner van over dertig à veertig jaren in de noodzakelijkheid te brengen ze te rooien. Doch wie over een tuin van eenigszins redelijke afmetingen beschikt, moet niet verzuimen, al is het maar één boom de ruimte te geven, om zich alzijdig te kunnen ontwikkelen. I'egene wiens tuin niet groot genoeg, doch ook weer niet al te klein is, kan zich een zeer aannemelijk surrogaat verschaffen, door het planten van een zoogenaamden treur-iep (*Ulmus americana pendula*), of een treur-bergiep (*U. montana pendula* of *horizontalis*). Die vragen niet zoo heel veel ruimte en vormen met hunne fraaie bladeren-koepels de mooiste natuurlijke preeelen, die men zich denken kan.

Bij het planten van boomen moet er vooral op gelet worden dat zij een geëigende plaats krijgen. Wie, bijvoorbeeld, een moeras-cypres (*Taxodium distichum*), een zwarte els (*Alnus glutinosa*), of een grauwe wilg (*Salix cinerea*) op hoogen zandgrond, of een grove den (*Pinus sylvestris*) in een weetje aanden slootkant plant, zal daarvan weinig plezier beleven. Er moet gelet worden op de grondsoort, die iedere boom noodig heeft, ten einde het best mogelijke resultaat te bereiken. Er zijn nog andere factoren, die niet uit het oog verloren mogen worden. Boomen, die bij ons inheemsch zijn, kan men vrijwel overal zetten, al moet men ook tochtige plekken zooveel mogelijk vermijden. Doch boomen, die uit milder klimaat dan het onze stammen, moeten zooveel het kan tegen noordelijke en oostelijke winden beschut staan, willen zij behoorlijk tot hun recht komen. Zoo zal de z.g.n. tamme (eetbare) kastanje (*Castanea sativa* of *vesca*) uitstekend gedijen in een zuidelijken, gedekten stand, daar bloeien en in warme zomers rijpe vruchten voortbrengen, die weliswaar kleiner, doch niet minder lekker zijn dan de Spaansche, terwijl zij, onbeschut en aan kille winden blootgesteld, gewoonlijk een droevige figuur maakt.

Men lette er op, dat het planten van een boom geschiedt in een ruimen, doch niet te diepen kuil, dat de wortels niet gebroken zijn (de beschadigde snijde men met een scherp mes af), dat de stam niet dieper in den grond gaat dan ter plaatse waar hij gekweekt werd het geval was (altijd goed te zien) en dat de grond rondom wel doorwerkt, doch niet al te los gemaakt is, opdat de wortels nergens in holligheden, waar zij geen voedsel kunnen vinden, terecht komen.

Staat de boom eenmaal, dan is het wenschelijk hem een enkele maal voedsel toe te dienen. Gewoonlijk worden in tuinen de afgevallen bladeren opgeruimd, zoodat er nooit werkelijke boschgrond ontstaat, hetgeen beteekent, dat een voorname voedselbron voor den boom ontbreekt. Nu kan de boom toch wel zijn kostje opscharrelen, doch dan bestaat er kans, dat het niet in voldoende mate ge-

Foto C. Steenbergh.

OOTMARSUM. DE SPRENGEN.

schiedt en krijgt hij allicht het honger-type, hetgeen aan de schoonheid zelden bevorderlijk is en uit den aard der zaak den wasdom belemmert. Voor een beetje voedsel een enkele maal per jaar, zijn woud- en laanboomen even dankbaar, als hunne broeders, die de gebruikelijke tafelvruchten voortbrengen.

HENRI POLAK.

DE RIDDERHOFSTAD HOLY
TE VLAARDINGER-AMBACHT.

WANNEER men even voorbij den vroegeren Vlaardingschen korenmolen de tol doorgaat heeft men in weinige oogenblikken de kom der gemeente Vlaardinger-Ambacht, die juist voorbij de tol begint, doorloopen; bij het in 1906 door de architecten Jan Gratama en de Clerq in oud-hollandschen stijl gebouwde raadhuis van genoemde gemeente buigt een weg (de Holyweg) links om, aan welks rechterzijde men na een kleine tien minuten wandelen een fraai, oud hek ziet, het inrij-hek van de voormalige ridderhofstad Holy.

Holy, ongetwijfeld een vreemde naam, waarvan men de beteekenis zoo dadelijk niet ziet; lang heeft men gemeend, dat Holy „heilig” beteekende; er is echter een beteekenis gevonden, die veel aannemelijker is en hoogstwaarschijnlijk de juiste zal zijn, n.l. Hoogeleede; leede heeft de beteekenis van een water, en waar Holy in een voor het polderland hooge streek gelegen is, wordt deze uitlegging zeer aannemelijk.

Omtrent de stichting van Holy is niets bekend; wel is er een onbekend dichter geweest, die dit feit in een romance

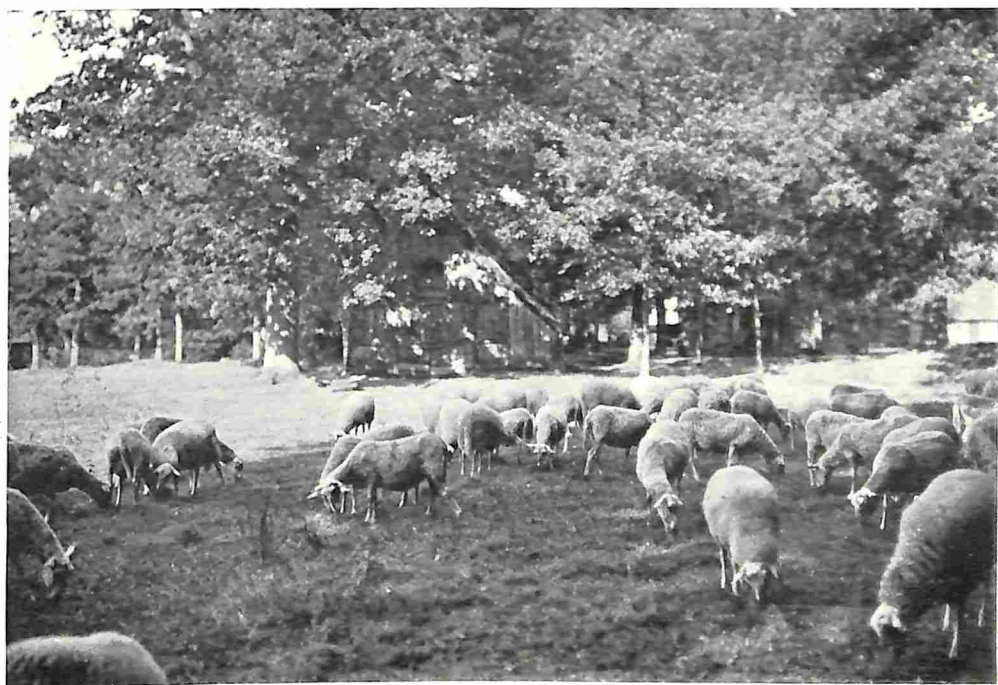

Foto C. Steenbergh.

OOTMARSUM. BIJ DE OUDE SCHAAPSKOOI.

bezong, doch wat daarin verhaald wordt moet natuurlijk met de meeste reserve aangenomen worden.

In deze romance wordt verteld, hoe aan de Vlaarding, een stroompje, dat in de Maas uitmondde, een burcht stond, bewoond door ridder Humphry, zijn zoon Godewijn, zijne dochter Bertha, die ten tijde der handeling (13e eeuw) juist in het huwelijk getreden was met een ridder Ulrich.

De markgraaf Olgard, die „aan Englands rotsig strand gebood” en veel plunderde, belegde het slot, waarbij Bertha en Ulrich omkomen, terwijl Godewijn, bij een poging om zijn vader te redden, door een pijlschot sterft. De smart van den ongelukkigen Humphry over het verlies zijner kinderen ontroert Olgard, die belooft den burcht te herbouwen; ridder Humphry echter wenscht slechts zijn zoon terug en sterft; vertwijfeling grijpt dan Olgard aan en

„Hij bouwt voor Humphry 't
prachtigst graf,
Dit noemt hij in zijn landstaal Holy
(of heilig) en trekt angstvol af”.

Van ouds was Holy leenroerig aan het huis Wassenaer; het bezat echter vier achterlenen in Vlaardingen-Ambacht.

In het leenregister van het Huis Wassenaer wordt vermeld, dat Allert Aagte Muyssoon het goed Holy in 1342 verkreeg; hij en zijne nakomelingen noemden zich Muys van Holy; verscheidene leden uit dit geslacht zichen heer van Holy; in 1610 verkreeg Johan Badius en in 1646 Dirck Graswinckel dit leen; van 1666—1763 was het leen in het geslacht Wevering, daarna tot 1798 was leenheer Nicolaas Daniël de Hoest.

In dit laatste jaar werd het leenrecht afgeschaft; daarna kwam Holy in vrijen eigendom van Pieter de Heere (1802—1815), zijne weduwe Johanna Gerarda Diderica van Nievervaart (1815—1817), Willem Hendrik Dreux (1817—1830) haar tweeden echtgenoot en na diens overlijden werd zij wederom vrouwe van Holy; na haar dood in 1858 kwam het goed achtereenvolgens in het bezit der geslachten Van der Kooy en Oosthoek.

De Heeren van Holy hadden een mooie bank in de Ned. Herv. Kerk te Vlaardingen; toen deze in 1865 verbouwd en gerestaureerd werd, is bijna alles wat mooi en merkwaardig was verwijderd, o.a. deze bank. Wat de plaats betreft, deze moet in 1591 groot geweest zijn 25, in 1609 60 morgen land.

ESKIMO-ECHTPAAR (ALASKA).

In de middeleeuwen moet er een slot met toren geweest zijn; deze laatste heeft er tot in de 2e helft der vorige eeuw gestaan; toen Johan Badius in 1614 heer van Holy werd, liet hij in den voormuur van den toren zijn geslachtswapen en dat zijner vrouw aanbrenge, deze zijn nog aanwezig in de muur der tegenwoordige boerenwoning.

Het huis onderging in den loop der eeuwen verandering; in het begin der 17e eeuw werd het naar de eischen van dien tijd verbouwd en verbeterd; in het begin der 19e eeuw moet er nog een ridderzaal geweest zijn, in welks ramen verschillende wapens en het jaartal 1616 aangebracht waren.

Langzamerhand ging er van de vroegere grootheid meer en meer verloren; het middeleeuwsche slot moest plaats maken voor een 17e en 18e eeuwse buitenplaats en toen in 1858 de eigenaresse mevrouw de wed. Dreux—van Nievervaart overleed, kwam de plaats in sloepershanden.

Niets werd er gespaard; zooals reeds gezegd is werd de toren geslecht, het huis werd getrokken aan de nabij gelegen boerenwoning en zelfs de hooge iepenboomen langs den Holyweg van het huis tot bij Emaus (einde der kom van Vlaardinger Ambacht), van welk gedeelte van den weg Holy het recht van beplanting had, werden niet ontzien.

Eén herinnering is er echter overgebleven: het inrijhek, dat van den Holyweg naar de vroegere oprijlaan voert; de gemetselde hekposten worden bekroond door zandsteenblokken, het hek door een ornament waarin de naam van de plaats, het jaartal 1735 en het wapen, zijnde van zilver met een canton van keel in den rechterbovenhoek en zeven merels van keel zonder nebben en pooten. M. C. SIGAL Jr.

DE ESKIMO'S.

VOL kommer en ontbering is het leven van de Eskimo's, die de kusten van de schiereilanden en eilanden in Amerika's hooge noorden bewonen. Hun vaderland is een wereld van grootsche schoonheid. De eindeloos witte sneeuwvelden, waaruit zwarte bergkegels oprijzen, de groene golvende zee met de schitterende ijsschotsen en de donkere klippen, de blauwe gletschers, die zich daarin als er tusschen geschoven voordoen, het gloeien en lichten van deze ijswereld in de stralen der ondergaande zon en de geheimzinnige wonderen van den poolnacht met de bonte pracht van zijn noorderlicht zal hem, die ze eens zag, niet licht uit de herinnering gaan. Maar arm is deze wereld aan alles wat de mensch voor zijn bestaan noodig heeft. Slechts de smalle kuststrook biedt ruimte voor menschelijke nederzettingen; deze siert zich, voor zoover niet uit naakte rots of los gesteente bestaande, in de korte zomermaanden met een groen kleed. Dieper het land in echter is alles ijs en sneeuw of moeras. Van tuin- en landbouw kan bij de er heerschende lage temperatuur geen sprake zijn; voor voeding en kleding is de mensch alléén op de dierenwereld aangewezen.

Op de wijde onbevolkte woestenijen van het binnenland en de grillige golven der zee, voortdurend bedreigd door sneeuwstormen, felle koude en wilde dieren, moet de Eskimo in zijn levensonderhoud voorzien. Kranig is hij er in geslaagd uit het weinige, dat de natuur hem biedt, alles te maken wat hij voor zijn levensonderhoud noodig heeft. Uit vuursteen of beenderen van door hem gedooide dieren vervaardigt hij zijn werktuigen: messen,

KUSTLANDSCHAP VAN LABRADOR.

naalden, pijl- en speerpunten. De huiden, die hij voortreffelijk weet te looien, verschaffen hem de noodige kleeding, de dekens, en de bekleeding voor zijn booten. Uit de darmen der dieren maakt hij zich zijn garen en uit de huiden snijdt hij zijn strikken. Het vet der gedoode dieren dient hem tot materiaal voor de verwarming en verlichting. Het drijfhout gebruikt hij voor het geraamte van zijn kajak (boot) en voor zijn wapens.

In den winter doet de hondenslede op reizen en jachttochten als transport-middel dienst; ze wordt met 2 tot 30 honden bespannen, waarvan elke hond door middel van een afzonderlijke riem met de slede verbonden is. De kortsteelige, met een lang snoer voorziene zweep hanteert de Eskimo met een verwonderlijke behendigheid van zijn lagen zetel uit; hij laat haar als een pistool knallen en raakt onfeilbaar zeker juist de hond, die een kleine aansporing nodig heeft. Terwijl de slede in vliegende vaart vooruit snelt, maakt hij de honden, wier riemen in elkaar verward zijn geraakt, los, en bindt ze weder aan de slee. Bijzonder gevaarlijk zijn op zulke tochten de onder de sneeuw verborgen ijsspleten; verder de wolfshonden, die bij grooten honger hun eigen baas aanvallen, en ten slotte de sneeuwstormen. Steekt zulk een storm op, dan wordt de tocht onderbroken en worden zoo snel mogelijk groote vierkante stukken uit de door den wind hard gemaakte sneeuw gesneden, waarmee men een sneeuwhuis maakt, waarin de storm wordt afgewacht. Naast de honden is in vele streken het rendier ingeburgerd, dat als trekdier eveneens ten zeerste voldoet.

De meest bewonderingswaardige uitvinding van de Eskimo is de kajak, waarin hij, zoodra de ijstoestanden het mogelijk maken, het wild naspoort, waaronder de zeehond voor hem het meest van belang is. Een doelmatiger en praktischer gebouwd vaartuig als de kajak kan men zich moeilijk denken; hij is zoo licht, dat hij bij 't oversteken van vooruitspringende landtongen gemakkelijk vele kilometers op het hoofd gedragen kan worden, zoo slank, dat hij aan den lichtsten riemslag gehoorzaamt en pijlsnel op het water voortvliegt. In het midden van den kajak is een gat, waarin de Eskimo juist met zijn heupen past; om dit gat is een 3 centimeter hooge rand aangebracht, waarom hij zijn jachtpels slaat en vastbindt, zoodat ook als ze kantelt, geen druppel water in de boot dringt. Aan het maken van zijn kajak besteedt de Eskimo de grootste zorg; want van zijn deugdelijkheid hangt de veiligheid van zijn eigen leven en het succes bij de jacht af.

Terwijl de man door zijn jachttochten voor het levensonderhoud zorgt, vervullen de vrouwen hun huiselijke plichten. Zij voeden de kinderen op, bereiden de maaltijden, looien de huiden van de gedoode dieren en naaien daarvan de kleeren voor de geheele familie; zij bekleeden het door de mannen uit drijfhout getimmerde kajakgeraamte met zeehondenvel, ja, bouwen zelfs het huis. Van de handigheid der vrouwen getuigen de fraaie kleeren, waarvan de naden zoo netjes zijn, dat men zou zeggen, dat ze met de machine zijn gemaakt; verder de pelsgarneeringen aan hals en mouwen, en het bonte lederstikwerk aan de laarzen; alles verraadt netheid en nauwkeurigheid bij den arbeid, en goeden smaak, zin voor kleuren en lijnen. De vrouw is den man ondergeschikt, zonder echter door hem onderdrukt te worden. Is de man niet met zijn vrouw tevreden, dan geeft hij dit door zijn houding tegenover haar te kennen en gaat zij uit eigen beweging naar haar ouders

MEISJES VAN GROENLAND.

terug. De wettelijke band is slechts zeer los en echtscheidingen komen veelvuldig voor, want een dieper gevoel voor elkaar en innige liefde kennen de Eskimo's niet. Het huwelijk is veeleer een kwestie van praktisch nut, de man heeft de vrouw nodig, om het huishouden te leiden en de noodige nakomelingen voort te brengen. Komen er geen kinderen, dan vervult de vrouw haar taak niet, wat een voorname grond is voor echtscheiding.

De meeste Eskimo's wonen zeer primitief. Het zoogenaamde huis is van steen en graszoden gebouwd en uit de verte nauwelijks van een door gras begroeiden steenhoop te onderscheiden. De woning bestaat uit slechts één vertrek, waarin dikwijls meer dan één familie te samen huist, en wordt door een of twee kleine vensters verlicht. Tegen de twee langste zijden is een 2 M. breede bank aangebracht, die met daarop gelegde huiden overdag als zit- en des nachts als slaapgelegenheid dienst doet. Met het hoofd naar binnen, de voeten naar den wand gericht, liggen de bewoners, vader, moeder en kinderen, dicht aaneen om elkaar te verwarmen. Een halfvemaan-vormige schaal uit speksteen, met traan gevuld, zorgt voor licht en warmte.

Om in dit vertrek te komen, moet men op handen en voeten door een smalle lage gang kruipen, die gedeeltelijk in den grond gegraven is en lager ligt als de vloer van het woonvertrek, om zodoende het binnendringen van koude te verhinderen. In den zomer verwisselt de Eskimo dit steenen huis voor de tent. Dan pakt hij zijn have en goed in de groote vrouwenboot, haalt het dak van het winterhuis af opdat licht en lucht er kunnen binnendringen, en begeeft zich naar een voor de jacht goed gelegen plaats, waar hij zijn tent opslaat en den zomer doorbrengt.

De Eskimo is een zeer goedmoedig mensch en gastvrij, wanneer vreemdelingen hem opzoeken. Met zijn stamgenooten leeft hij in velerlei opzicht in gemeenschap van goederen; het komt zelfs voor, dat iemand voor den duur van zijn reis aan een ander zijn vrouw afstaat of dat men onder elkaar een overeenkomst aangaat, om de andere maand een of twee weken elkaars vrouw te ruilen. Ook de door den koopman ingevoerde Europeesche waren gelden niet als privaat bezit, maar worden tegen producten als huiden, vischtraan enz. opgekocht en zijn onder de Eskimo's gemeen goed. Door deze eigenaardige opvatting omtrent het mijn en dijn is de meening ontstaan, dat de Eskimo's oneerlijk zijn, terwijl juist de eerlijkheid een karaktertrek van hem is, waarin hij uitmunt. Eerlijkheid en onvoorwaardelijk wederzijdsch

ZOMERTENT DER ESKIMO'S (GROENLAND).

vertrouwen is hem eigen; nooit zal hij zijn have en goed voor zijn landslieden afsluiten of verbergen.

Slechts tegenover de ouden en onherstelbare zieken schijnt hem zijn goedmoedigheid in den steek te laten, hij bejegent hen met weinig ontzag, bespot en hoont ze soms zelfs; ze zijn hem een last in het huishouden, daar ze niet meer tot het levensonderhoud kunnen bijdragen. Deze stakkerds voelen ook zelve, dat zij niets meer op de wereld te verwachten hebben en maken niet zelden aan hun leven vrijwillig een einde.

De Eskimo's vormen een uiterst belangwekkend volk en het is te betreuren, dat deze sympathieke en onschadelijke menschen op de lijst der uitstervende volken staan. H.

DE SCHREIERSTOREN EN ZIJN LEGENDE.

NIET als de Feniks der ouden uit hun asch, maar toch herrijzen de oud Amsterdamsche monumenten van bouwkunst in schooner gestalte, ontdaan van al wat er in den loop der tijden, tot hun ontsiering, werd aangebracht. Na den Staalhof werd de Militiezaal gerestaureerd, terwijl vervolgens de Agnieten kapel aan de beurt is gekomen. En daarna ligt er, zooals H. Brugmans dezer dagen schreef, nog een nieuwe taak te wachten..... wanneer zal Amsterdam den Ouden Schreierstoren ontdoen van de pleisterlaag en van de aanbouwsels, die hem ontsieren?

Die toren, op welken Vondel Gijsbrecht van Amstel — zie het 3de Bedrijf van het Treurspel van dien naam — het gevechtsterrein liet overzien, is eerbiedwaardig door hoogen ouderdom niet slechts, maar meer nog omdat hij een stuk historie vertegenwoordigt, herinnerend aan den tijd toen aan den „Scraayer houck” de schepen uitzelden „frequenteerende die Oosterzee en alle conincrijken ende landen van kerstenrijcke”. Wie zal ze tellen, de zoete woorden, welke daar gefluisterd zijn, wie zal weten hoeveel tranen daar werden gestort, als de vrouwen *schreiende* afscheid namen van het naar Oost en West scheep gaande volk, waaraan de naam van dit rondeel, dat een der oudste gebouwen der stad is, werd ontleend, tenzij men den oorsprong van dien naam niet bij schreien, maar schrayen wil zoeken en verklaren als „schuine” hoek. Onze Hooft laat, in de „Klaght over 't vertrek des Heeren Laurens Reaal”, diens geliefde verzuchten:

Windt, ongenadige windt, nu ghy gaat maaken t' zoek
Mijn Eedlaart, maakt ghy my doodteetster aan Schrey-
hoeck.

Het is mogelijk dat Melchior Fockens gelijk had, dat die tranen niet altijd evenzeer au sérieux waren te nemen en dat er misschien wel eens een huilstertje was, die achter haar voorschoot lachte, omdat zij nu gelegenheid kreeg tot

ESKIMO-MANNEN (LABRADOR).

ESKIMO-VROUWEN (OKAK, LABRADOR).

een nieuw liefdesspelletje. Hoe dit zij, het bekende Amsterdamsche sprookje zegt:

.....dat hier een vrou
In een onroerlijk beeld verkeerde uit bittren rou

Toen zij met d'eerste kiel haer man vooruit zag varen,
gelijk onze Joannes Antonides in zijn „Ystroom” dichtte. En boven de deur in den Toren bevindt zich nog altijd, uitgehouden in steen, het „onroerlijk beeld” van de vrouw, staande op het Kamperhoofd, met de eene hand de tranen uit haar oog wisschend, terwijl zij met de andere over de borstwering naar het uitzeilend schip wijst. Het afscheid ging haar, zooals Commelin, in zijn Beschrijving van Amsterdam, zegt, zoo zeer ter harte, dat zij terstond „zinneloos en bijster” werd.

Het zou n.l. gebeurd zijn in den tijd — de steen vertoont het jaartal 1569 — in welchen de Watergeuzen als vrijbuiters de zee onveilig maakten, dat er een schip uit Amsterdam voer, waarvan niemand ooit meer taal of teeken vernam, maar ieder begreep dat het „in handen der Geuskens gevallen” was.

Toen het uitzeilde, deed de vrouw van een der varensgezellen haar echtgenoot uitgeleide; de smart van het scheiden en misschien daarbij het bang vermoeden, dat zij hem nimmer wederzien zou, maakte haar schier waanzinnig. Dagelijks keerde zij weer aan den Schreyershoek en, gaande langs de haven, weende zij bittere tranen. Was zij eerst het voorwerp van veler nieuwsgierigheid, het zou kort duren of sommigen dreven den spot met haar. Op de vraag, wat zij daar, turend over het wijde watervlak zocht, antwoordde

zij slechts: „ik zoek niet, ik weet!” Zij wist dat zij hem, met wien haar leven zoo nauw verbonden was, nooit zou terugzien. Het duurde niet lang of iedereen wist met haar, dat het schip, waarnaar zij hopeloos tuurde, door de vrijbuiters genomen was, hetgeen meestal beduidde, dat den opvarenden „de voeten gewaschen” waren, zooals het in de taal der Watergeuzen luidde. Een welmeenend grijsaard trachtte haar het hopelooze van haar wachten op den terugkeer van den geliefde aan het verstand te brengen, tevens haar willende bewegen niet langer toe te geven aan haar smarten en voortaan de plek te mijden, die haar telkens het leed kwam vernieuwen. Maar zij wilde niet en kon niet gehoor geven aan zijn vermaning; als door duizend magneten voelde zij zich getrokken naar de plaats, waar zij voor het laatst in zijn omarming zich gelukkig had gevoeld. O, hoe verscheurde het haar de ziel, wanneer zij getuige moest zijn van de heerlijke begroeting van een, die wel terugkeerde, door haar, die niet, als zij, tevergeefs wachtte.

ESKIMO-VROUWEN EN MEISJES (NAIN).

De dagen werden tot weken, de weken groeiden tot maanden en deze tot jaren, en jaren van smart tellen dubbel. Vóór den tijd was zij oud geworden. Gebogen van gestalte, de oogen versuft door schreien en peinzen, de hand geleund op een stok, ondernam zij nog steeds haar droeven tocht. Maar eenmaal zou de dag komen, dat de voorbijgangers haar misten. Al spoedig verhaalde men dat zij des morgens dood op bed was gevonden. Zij was in tweeërlei zin de rust ingegaan. De herinnering aan haar droevig bestaan leeft nog altijd voort in den naam van den Schreierstoren.

F. W. DRIJVER.

LEVEN EN STRIJD IN DE WILDE NATUUR

II) door F. ST. MARS.

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz-Schönberg).

NU waren zij gekomen om bij de wortels der boomen in den zacht geworden grond te zoeken naar overgewinterde insectenlarven, hiertoe aangespoord door hun persoonlijke kennis van zaken. Zij werden vergezeld door den gewonen troep parasieten — spreeuwen, muschen, boschduiven enz — die hoopten te profiteren van het vluggere verstand der groote, zwarte vogels.

De wezel trachtte een daarvan te pakken te krijgen, maar hij sloop vol ergernis weg langs de heg, toen een schildwachtkraai (heel omhoog en totnutoe ongezien) hem kalmpjes verried, door een schrill, waarschuwend gekras.

Langs de heg, aan de zonzijde, zaten hier en daar opgeblazen, half bevroren zanglijsters — die altijd meer van de koude schijnen te lijden dan hun soortgenooten — en de wezel was juist op het punt een poging te wagen om een ervan te besluispen, toen hij het spoor van een konijn ontdekte. Met zijn kop omlaag en zijn staart omhoog precies als een kleine jachthond, volgde hij opgewonden het spoor tusschen de verwarde dorenstruiken onder aan de heg en toen met een snellengalop — uit vrees voor stroopende haviken — over het veld langs een andere heg en zoo terug naar het bosch, waar, dicht bij de kraaien het spoor verdween in een hol — en hij volgde het ook daar.

De kraaien groeven kalmpjes verder, veilig in het gevoel schildwachten te hebben geplaatst, en de spreeuwen vochten om de restjes of bestalen de kraaien met gevaar van hun leven; en de boschduiven zochten pessimistisch naar eikels.

Toen kwam eindelijk een konijn uit het hol en ging zitten. Er was een pauze, terwijl een of twee kraaien met hun werk ophiielden om te kijken. Daarna kwam er weer een konijn uit het hol en ging ook zitten. Het was een spookachtig gezicht.

Ten slotte kwam ook de wezel buiten. Kalm liep hij naar een der konijnen en raakte het aan met zijn neus. Het konijn

liep een meter of twee verder en ging toen weer zitten. Het leek wel alsof het dronken was. Hij herhaalde de handeling bij het tweede konijn, met hetzelfde resultaat, behalve dat dit konijn in een cirkel rondliep en ten slotte bijna tegen den woesten, kleinen moordenaar aanbotste. Het was eenakelig schouwspel en misschien te erger omdat op nauwelijks een halve mijl afstand de Kerstklokken de geloovigen ter kerke riepen en omdat anderzijds van het meer in het bosch duidelijk het hooggestemde lied van schaatsen weerklonk.

Toen hoestte plotseling hard en heel dichtbij iemand, die zich stil over de sneeuw voortbewoog. De kraaien vlogen luid vloekend op, de boschduiven vluchtten met snel vleugelgeklepper en onze vriend, de wezel, die achterover tuimelde, verdween in het konijnenhol als de duivel in een pantomine door een valluik.

Het hoesten was gekomen van een heel ouden man, die hout zocht om een stuk vet spek te koken, dat alles was wat hij en zijn vrouw voor Kerstmaal hadden. Hij zag de konijnen dadelijk en er snel heen loopend, tilde hij beide op zonder dat zij eenige poging deden om te ontsnappen. Elk konijn had geen enkele wond behalve een klein prikje achter het linkeroor, het merk van den wezel. De scherpe hoektanden hadden hun weg naar de hersens gevonden, ze op geheimzinnige wijze van het lichaam scheidend. Maar de oude man grinnikte toen hij de konijnen in zijn houtzak stopte. Hij had ten slotte een Kerstmaal gevonden en hout om het erop te koken. En wat den wezel betreft — och, hij ging heen en vond, denk ik, andere konijnen en hij heeft nooit geweten wat een oprecht vroolijken Kerstmis de grinnikende oude knaap hem lachend wenschte.

V. DE VREEMDE INDRINGERS.

Het mag worden verondersteld dat, toen Jack Warrigal en zijn wijfje van Australië naar Cardiff hadden gereisd in een hok dat klaarblijkelijk te klein was voor hun gemak, zij wel gewend waren aan verrassingen. Zij waren dingo's of Australische wilde honden en zij, die ze gekend hadden op hun geboortegrond gaven hun een zeer slechte reputatie — d.w.z. slecht voor dingo's en dat zegt heel wat. Zij waren geadresseerd aan een heer in Schotland, die een voorliefde had voor vreemdsoortige lievelingsdieren. Hij wist waarschijnlijk niets omtrent hun aard, maar oversmaak valt niet te twisten. Toen echter de trein, die ze naar het noorden vervoerde, een van de wildste en eenzaamste streken uitzocht om in het holst van den nacht uit de rails te gaan, waren de dingo's verrast.

Eenige minuten nadat hun kleine wereld had opgehouden ze te behandelen als dobbelsteenen in een beker, bleven de Warrigals stil liggen; niet omdat zij gekwetst waren, maar omdat zij dingo's waren. Het is een gewoonte van die dieren om

EEN ESKIMO-FAMILIE (GROENLAND).

zich dood te houden als de zaken heel erg verkeerd loopen.

Eindelijk gingen zij overeind zitten en besnuffelden elkaar om te weten of zij in de verwarring geen „stukken” hadden verloren. Toen deden zij beiden een sprong en uitten een gil doordat zij gelijktijdig ontdekt hadden dat één kant van het hok als een eierschaal in elkaar gedrukt was.

Bevend slopen zij weg en bleven een oogenblikje staan om te kijken naar de goederenwagens, die als versplinterde sinaasappelkisten op elkaar gestapeld lagen.

Toen „maakten zij dat ze weg kwamen.” Als een dingo „maakt dat hij wegbloot”, en Angst op zijn rug zit, schopt hij de mijlen achter zich zooals een galopperend paard de kluiten aarde over een geploegd veld schopt.

In dit geval renden zij veertien mijlen in minder tijd dan ik u durf zeggen, voor zij bleven stilstaan op den kam van een eenzamen, hoogen bergrug. Zij snoven de lucht op en die was goed. Zij riekte naar vrijheid. Sommige lucht doet dat; op bergen en heuvels vindt men ze en de zee kent ze ook. Ook de wind scheen een vrijheidslied te zingen, een lispelend gezang tusschen het gepluimde helmgras en de duisternis. Zij merkten tevens op dat de wereld in deze omgeving scheen te bestaan uit titanische, dooreen geworpen steenblokken, uit inktzwarte leegten daartusschen, uit een blauwzwarten hemel, en sterren.

Toen blaatte een schaap. Dat mag nu niet van zooveel belang schijnen, maar de dingo's gingen „in de houding” staan, zooals een oude soldaat zou doen die de trompet hoort. Zij kenden dat geluid; het was de eerste bekende klank dien zij in dat koude wreede land hadden gehoord. Een volgend onderzoek op de typische gluipe, geheime dingo-manier, deed een kudde schapen zien, ongeveer vier honderd groot.

Daarna gingen Jack Warrigal en zijn wijfje aan het werk. Ik zeg aan het werk en omschrijf dit niet verder om begrijpelijke redenen. De aard van dit werk was onrein en na het dooden van het eerste schaap, absoluut onnoodig.

Toen de dingo's met hun werk klaar waren, telde die kudde niet langer vier honderd schapen, maar drie honderd tachtig, terwijl de andere twintig in verschillende ineengedoken houdingen in het rond verspreid lagen met opengescheurde keel.

Het paar begon nu een grooten afstand te brengen tusschen zichzelf en hun daden. Zij wisten dat zekere dingen beslist zouden volgen op een slachting, zooals zij juist hadden aangezicht. Vallen, b.v. en vergift, en kogels, die zonder eenige waarschuwing van geen bepaalde plaats zouden komen.

Na een poosje kwamen zij aan een pijnbosch, geworpen als het ware tegen den kant van een dal, en in dat pijnbosch was een vervallen huis. De plek was wild en stil en zwart en eenzaam, en bewoond door schepsels van den nacht, die in de schaduwen rondliepen aan hun eigen, geheime bezigheden.

Hier richtten de Warrigals hun huishouden in, in een kamer die vroeger een salon was geweest, maar nu was overgelaten aan vleermuizen en ratten, wild gras en klimop. Hier ook schonk Mrs Warrigal dienzelfden nacht haar man twee kleine dingo's. Er kunnen mooiere, dikkere, aardiger kleine diertjes op de wereld zijn dan die twee weldra waren, maar als dit zoo was, heb ik ze nooit gezien.

Ongeveer vier nachten later ontmoette de mannetjes-dingo die alleen op jacht was, een rustende kudde schapen die heel alleen in een dal tusschen de heuvels lag. Horden waren om deze schapen geplaatst; maar met één sprong was hij erover heen en hij was juist begonnen aan zijn moordend werk, toen een man in de duisternis schreeuwde. Het volgende oogenblik kwamen twee groote honden zonder zichtbare staarten gewikkeld in een verwarde massa blauw-grijs haar, en met vreemde oogen, vlak naast elkaar over de horden springen. Zij zeiden iets heel diep in hun keel, dat Jack Warrigal vond lijken op: „Moord”.

Niet wetend wat er zou komen, trok de moordenaar zich snel terug. D.w.z. hij sprong over de horden als een vluchtige,

rossig gekleurde schaduw, en was niet meer te zien. Hij rende de heuvelhelling af in een lawine van losse steenen, maar het paar met de vreemde oogen was hem op de hielen en zijn hart klopte als een hamer.

Tien minuten later had men den ouden mannetjes-dingo kunnen zien draven met zijn lossen, lichten gang naar het pijnbosch dat zijn woning verborg. Hij leek zeer groot in het bleke licht van een schuwe, pas opgekomen maan, en zijn oogen schitterden nu en dan, als het licht erop viel, met een spookachtigen, groenen glans.

Hij bleef onder de schaduw van een reusachtigen pijnboom staan en werd onmiddellijk onzichtbaar. Hij loste op in schaduwen, die op hun beurt weer oplosten in andere schaduwen. Toen bereikte hem het scherpe rollen van steenen beneden aan de berghelling en hij wist dat het de herdershonden met de afgeknotte staarten waren. Want dat waren zij. De honden moesten hem hebben. Welnu, zij kregen hem — meer van hem echter dan zij verlangden.

De eerste hond kwam aanstormen als een opgewonden beer en Jack Warrigal kwam hem tegemoet. Die ontmoeting was zonder eenige waarschuwing — alleen maar een schijnsel van een roode vacht en een geblikker van witte tanden — en de schok zond jager en gejaagde in de armen van een vriendelijke dorenstruik. Snel als de gedachte was de dingo overeind en stond tegenover den tweeden hond die zich haastig terugtrok en zonder eenige schaamte in den nacht verdween. De eerste hond stond niet op, hij had met deze wereld afgedaan, want zijn keel was netjes opengescheurd. Toen zocht de dingo met overdreven kalmte zijn weg door het bosch. Hij had, zelfs

voor een dingo, gedaan wat hij een flinke taak voor één nacht vond.

De faam der dingo's verspreidde zich in het rond en het leven werd hun niet gemakkelijk gemaakt. Het is geen goede faam, en evenmin een veilige, die berust op een zeker aantal schapen die vermoord zijn — zonder blijkbaar reden — in een zeker aantal nachten

De herders begonnen in die tijden van verschrikking dag en nacht rond te zwerfen met geweren, en er was geen veiligheid in het land. Honden stierven in grooten getale, maar het dooden der schapen werd niet minder. Het

flikkeren van een vosrood lichaam, bliksemsnel gezien en weer verdwenen, was alles wat de mannen ooit zagen van deze geheimzinnige verschrikking, en de zaak werd een nachtmerrie.

Op een nacht trokken de Warrigals uit op een strooptocht, zooals nu hun gewoonte was geworden. Zij kenden een boerderij op vijf mijlen afstand — zij misdroegen zich nooit dichter bij huis — waar schapenwaren en veel honden. De honden interesseerden hen, omdat zij in den waan verkeerden dat zij tegen alles konden vechten. Als geluidlooze schaduwen door een doornboschje sluipend, hield Jack plotseling stil meteen kwaadaardig, droog gegrom. Zijn wijfje, dat minder slim was en hem altijd volgde, stond eveneens stil en, op den grond zittend, vroeg zij door een zacht gejammer een verklaring.

Als antwoord werkte Jack Warrigal net zoo lang met beslist pijnlijke voorzichtigheid tot hij stond boven een hoop gras en twijgen. Onder dien hoop was een val, een groot, scherp ding met stalen kaken, die iemands bloed deed verstijven alleen door het zien. Toen bevuilde de dingo het ding en ging heen, hetgeen doet zien dat zelfs een wilde hond een beslist gevoel voor humor kan hebben.

Eindelijk bereikten zij de hoeve, spookachtig wit in het licht van een doffe, bewolkte maan. Zij vonden de schapen binnen een omheining — zij waren er al eerder geweest, en wisten dus waar zij moesten zoeken.

Toen slopen zij tusschen de kudde, in en uit schietend, en met snelle, scheurende, rukkende beten hun tanden slaande in de kelen der schapen. Elke beet doodde een schaap en o! de plek was een bloedbad. Plotseling, zonder eenige waarschuwing klonk een gewerschot, een korte, scherpe, tikkende knal.

(Wordt vervolgd).

Foto Pakker.

EEN MOOIE ANGORA-KAT.